

**Informace pro vládu ČR
o východiscích budoucí podoby
Společné zemědělské politiky (SZP) po roce 2020**

Hlavní teze ČR při vyjednávání SZP po roce 2020

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání

Těšnov 17

117 05 Praha 1

Obsah

Seznam zkratk	4
Úvod	5
1. Přínosy Společné zemědělské politiky a další analytické vstupy	6
1.1. Přínosy Společné zemědělské politiky v programových obdobích 2007-2013 a 2014-2020 – finanční a věcný rozměr	6
2. Východiska přípravy Společné zemědělské politiky po roce 2020	13
2.1. SZP v kontextu očekávaného vývoje v EU	13
2.2. Východiska pro přípravu pozice k hlavním diskutovaným prvkům SZP	13
2.3. Hlavní teze ČR k budoucí podobě SZP	17
I) Rovnost podpor v rámci přímých plateb	17
II) Zemědělské a lesnické hospodaření s ohledem na životní prostředí	19
III) Výkonné a konkurenceschopné podniky	21
IV) Zajištění generační obměny	22
V) Zvýšení kvality života na venkově	23
VI) Modernizace tržních opatření a podpora tradičních sektorů	23
VII) Zlepšení postavení zemědělců v dodavatelském řetězci	24
VIII) Struktura SZP a zajištění dostatečných zdrojů financování	24
IX) Jednoduchost SZP a vyšší míra subsidiarity	25
2.4. Příprava a projednávání východisek a pozice ČR	27
Závěr	29

Seznam zkratek

AEKO	Agroenvironmentálně-klimatické opatření
ČS	Členské státy
CZ NACE	Klasifikace ekonomických činností
DG AGRI	Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova
ECP	Environmentálně citlivé plochy
EFA	Plochy využívané v ekologickém zájmu
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ESD	Evropský soudní dvůr
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
GAEC	Dobrý zemědělský a environmentální stav půdy
GREENING	Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí
GSAA	Geoprostorová žádost
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
HNV	Území vysoké přírodní hodnoty
LFA	Méně příznivé oblasti
NGO	Nevládní organizace
OMNIBUS	Návrh nařízení, které obsahuje návrhy na aktualizaci právních předpisů v několika oblastech, včetně společné zemědělské politiky
PA	Platební agentura
PP	Přímé platby
PRV	Program rozvoje venkova
SAPS	Jednotná platba na plochu
SOT	Společná organizace trhu
SZP	Společná zemědělská politika
V4	Visegrádská skupina
VCS	Dobrovolná podpora vázaná na produkci
VDJ	velká dobytčí jednotka
WFD	Vodní rámcová směrnice

Úvod

Společná zemědělská politika (dále jen „SZP“) je nejstarší politikou Evropské unie. Její původní cíle nastavené Římskou smlouvou v roce 1957 byly již několikrát reformovány, nicméně základní poslání - zajistit dostatečnou produkci bezpečných potravin, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a vyvážený územní rozvoj zůstává stejné.

Financování SZP tradičně zajišťoval jediný fond, a to Evropský zemědělský orientační a záruční fond (dále jen „EZOF“), který byl 1. ledna 2007 nahrazen Evropským zemědělským záručním fondem (dále jen „EZZF“) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (dále jen „EZFRV“).

Z EZZF se financují nebo v některých případech spolufinancují (za přispění členských států) výdaje pro tzv. I. pilíř SZP, který zahrnuje podpory v rámci společné organizace trhů, přímé podpory pro zemědělské podniky (přímé platby), příspěvek Unie na informační a propagační opatření zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích a kromě jiných specifických výdajů také část veterinárních opatření Unie a sběr a využití genetických zdrojů.

EZFRV spolufinancuje¹ výdaje pro tzv. II. pilíř SZP, který je implementován prostřednictvím programů rozvoje venkova a zahrnuje zvyšování konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického odvětví, environmentální opatření v zemědělství, zlepšování kvality života na venkově, podporu diverzifikace zemědělského hospodaření i podporu komunitně vedeného místního rozvoje (iniciativa Leader).

V rámci programového období 2014 – 2020 byl EZFRV spolu s fondy politiky soudržnosti Evropským fondem pro regionální rozvoj, Evropským sociálním fondem, Fondem soudržnosti a Evropským námořním a rybářským fondem sdružen pod souhrnný název Evropské strukturální a investiční fondy (dále jen „ESIF“).

SZP je jednou z rozpočtově nejvýznamnějších politik EU, ze které ČR významně profituje a doplňuje tak politiku soudržnosti. I. pilíř SZP pro období 2014-2020 na úrovni všech států EU představuje alokaci ve výši cca 313 mld. EUR tj. 29 % rozpočtu EU, II. pilíř pak představuje 96 mld. EUR, tj. 9 % rozpočtu EU.

První část předkládaného materiálu se věnuje přínosům SZP v uplynulém programovém období a cílům pro současné období 2014-2020.

Část druhá pak představuje hlavní teze k nastavení budoucí podoby SZP po roce 2020. Součástí dokumentu je také harmonogram přípravy na evropské i národní úrovni.

¹ Míra spolufinancování Programu rozvoje venkova na období 2014-2020 ze státního rozpočtu je průměrně 35%

1. Přínosy Společné zemědělské politiky a další analytické vstupy

1.1. Přínosy Společné zemědělské politiky v programových obdobích 2007-2013 a 2014-2020 – finanční a věcný rozměr

Vývoj výdajů na zemědělství a rozvoj venkova

Výdaje na SZP z rozpočtu EU se v průběhu posledních programových období snižují. Zatímco počátkem osmdesátých let představovala SZP 66 % rozpočtu Unie, v období 2014-2020 dosahuje pouze 37,8 %. Rozpočtové náklady na SZP se tedy v poměru k hrubému národnímu důchodu (HND) EU snížily – z 0,54 % v roce 1990 až na 0,34 % v roce 2020.

Nejvíce prostředků v současném programovém období ze SZP čerpá Francie (16,6 %), následovaná Španělskem (11,9 %), Německem (11,1 %) a Itálií (10,4 %). Pokud však jde o EZFRV, nejvíce prostředků čerpá Polsko (15,5 %), po němž následuje Itálie (11 %), Španělsko (8,8 %), Německo (8,4 %) a Rumunsko (7,5 %). Je třeba upozornit na malý podíl nových členských států (EU-13) na EZZF (19,2 % v roce 2014). Tyto země naproti tomu čerpají významnou část z EZFRV (40,2 %) v souladu s prioritou modernizace zemědělských struktur a rozvoje venkovských oblastí.²

Alokace na přímé platby v období 2007 – 2013 pro ČR činila 4,54 mld. EUR. Pro období 2014-2020 je na přímé platby na úrovni EU vyhrazena celková částka ve výši cca 292,47 mld. EUR, z toho pro ČR je alokována celková částka ve výši cca 6 mld. EUR. Největší výdajovou položku dlouhodobě tvoří základní platba poskytovaná na plochu zemědělské půdy bez ohledu na druh hospodaření.

Na základě poslední reformy SZP z roku 2013 se významně změnila struktura přímých plateb. Od roku 2015 došlo k přechodu na platbu vícesložkovou, a tím k možnosti specifického nastavení a zohlednění národních specifik při rozhodování o jednotlivých režimech přímých plateb. Obálka pro ČR tak od roku 2015 činí v průměrné roční výši cca 854,6 mil. EUR a skládá se z jednotné platby na plochu (SAPS) s průměrnou roční alokací cca 467,5 mil. EUR, dále z platby na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening) ve výši cca 256,4 mil. EUR, z dobrovolné podpory vázané na produkci ve výši cca 128,2 mil. EUR a z platby pro mladé zemědělce ve výši cca 2,5 mil. EUR.

Co se týká finančních prostředků alokovaných z rozpočtu SZP pro ČR a jejich významu v kontextu národního hospodářství, tak v období 2007 – 2016 se prostředky EZFRV a EZZF podílely na českém hrubém domácím produktu (dále také „HDP“) průměrně 0,64 % ročně, přičemž je patrný stabilní nárůst od 0,40% v roce 2007 po zatím maximálních 0,78 % v roce 2015.

Výdaje na opatření v rámci SOT se liší v jednotlivých letech podle aktuální situace na trzích. Celkem bylo v ČR na opatření v rámci SOT v období 2007 – 2013 vyplaceno cca 188 mil. EUR Kč.

² Zdroj dat: Albert Massot, Evropský parlament

V období 2014 – 2020 jsou výdaje na opatření SOT v jednotlivých letech následující: v roce 2014 13 mil. EUR, v roce 2015 17 mil. EUR a v roce 2016 32 mil. EUR.

Alokace EZFRV pro ČR (II. pilíř SZP - rozvoj venkova) na období 2007-2013 činila 2,86 mld.. EUR, vyčerpáno bylo 2,85 mld. EUR, což představuje 99,8 % přiděleného rozpočtu.

Alokace EZFRV na období 2014-2020 činí 2,31 mld. EUR po zohlednění přesunu z I. pilíře ve výši 0,14 mld. EUR.

Cíle a výsledky intervencí SZP (realizované aktivity a investice) stručně představují další podkapitoly. Zdrojem dat je primárně Výroční zpráva o implementaci PRV ČR 2007-2013.³

Program rozvoje venkova 2007-2013

Výrazný věcný příspěvek k rozvoji jednotlivých oblastí ekonomiky sektoru zemědělství, potravinářství a lesnictví, ochrany složek životního prostředí ve vazbě na zemědělské hospodářství a kvalitu života je patrný z evaluace dat získaných monitoringem v průběhu realizace projektů i plošných opatření.

Jen velmi stručně uvádíme vybraná data z realizace nejdůležitějších opatření podle jednotlivých os PRV. Projektová opatření osy I cílila zejména na posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě, potravinářství a lesním hospodářství. Zásadním opatřením v oblasti investic bylo opatření **Modernizace zemědělských podniků**. Téměř 5 tisíc projektů realizovaných zemědělskými podniky s dotací téměř 10 mld. Kč přispělo k zefektivnění výrobních procesů a snížení nákladů na výrobu. Celkový objem investice do zemědělství včetně soukromých zdrojů přesáhl 30 mld. Kč. Navazující potravinářský sektor byl podporován zejména opatřením **Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům**. Výsledkem podpor je realizace více než tisíce projektů s dotací cca 3 mld. Kč zaměřených na nové technologie a stroje k zavedení spolehlivějších výrobních postupů, které přispěly ke zvýšení produktivity práce. Opatření **Investice do lesů** podpořilo více než dva tisíce projektů na nákup nové techniky a mělo tak pozitivní vliv na omlazení strojového parku. Díky podpoře bylo rekonstruováno cca 760 km lesních cest, čímž se zlepšil přístup k lesním pozemkům a snížily náklady na přibližování a odvoz dřeva. Celkové investice do lesního hospodářství včetně soukromých zdrojů dosáhly díky podpoře z PRV cca 4 mld. Kč. Dalším klíčovým opatřením byly **Pozemkové úpravy**. Prostřednictvím téměř 900 projektů za více než 4,6 mld. Kč byla řešena problematika vlastnických vztahů, nedostatečná zemědělská infrastruktura či absence prvků ekologické stability krajiny. Opatření tak nepřímo napomohlo rozvoji podnikání a má nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje krajiny. Investiční opatření doplňovala opatření zaměřená na podporu odborného vzdělávání a využívání poradenských služeb a dále opatření na podporu mezigenerační obměny v zemědělství – Zahájení činnosti mladých zemědělců a Předčasné ukončení zemědělské činnosti. Podpořeno bylo více než 1 300 podnikatelských plánů mladých zemědělců.

Stěžejní opatření osy II představovaly Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (tzv. „méně

³<https://portal.mze.cz/ssl/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/hodnoceni-a-monitoring/vyrocní-zpráva-za-rok-2015.html>

příznivé oblasti“) a Agroenvironmentální opatření, jejichž součástí byla i podpora Ekologického zemědělství. Podpory na „méně příznivé oblasti“ směřovaly k udržení příjmové stability zemědělců hospodařících v horších přírodních podmínkách, podporovaly chov skotu a dalších hospodářských zvířat ve venkovských oblastech při využití travních porostů. Opatřením bylo podpořeno hospodaření na téměř 850 tisíc hektarech travního porostu a dotace na něj vyplacené činily cca 21 mld. Kč. Soubor agroenvironmentálních opatření cílil na podporu způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Podpořeno bylo více než 13 tisíc zemědělců hospodařících na ploše přes milion hektarů částkou více než 28 mld. Kč.

Nedílnou součástí podpor osy II byla neinvestiční lesnická opatření. Jejich výsledkem bylo například zalesnění více než 3 tisíc ha zemědělské půdy a tím zlepšení ekologické rovnováhy krajiny a stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině, ochrana půdy a ochrana vod. Ochranná opatření pro zamezení, resp. zmírnění škod způsobených extrémními klimatickými situacemi byla prováděna na více než 7 tisících hektarech.

Opatření osy II (včetně podpor v oblastech Natura 2000, zalesňování zemědělské půdy a lesnických opatření v celkové hodnotě cca 5 mld. Kč) přispěla finanční kompenzací újmy za hospodaření, které je v souladu s ochranou životního prostředí a předcházení dopadům změny klimatu, rovněž k zamezení opouštění od zemědělského hospodaření na environmentálně cenných plochách a nastavením limitů intenzity chovu hospodářských zvířat k podpoře živočišné výroby. Jednalo se o podporu v celkové výši 54 mld. Kč.

První prioritou osy III byla diverzifikace zemědělských aktivit, podpora zakládání podniků a podpora cestovního ruchu. Opatření Diverzifikace činností nezemědělské povahy přispělo k celkové ekonomické výkonnosti příjemců. Výsledky hodnocení prokázaly, že příjemci tohoto opatření mohou úspěšně diverzifikovat své aktivity a příjmovou strukturu jinými než zemědělskými aktivitami. Pravděpodobně nejlepším příkladem jsou bioplynové stanice a peletizační linky, kde může zemědělský odpad sloužit jako vstup pro dodatečné aktivity. V rámci opatření bylo vybudováno přes 140 bioplynových stanic. Téměř 1 200 projektů cílených na Podporu zakládání podniků a jejich rozvoje přispělo k zavedení nových technologií do výroby. Došlo tak k očekávané diverzifikaci výroby, tj. nové přístrojové vybavení a nové technologie umožnily vyrábět nové výrobky, které s původním vybavením provozovat nebylo možné vyrobit. Nové technologie často umožnily rychlejší a efektivnější výrobu a zlepšily podmínky pracovního procesu. Opatření Podpora cestovního ruchu podpořilo téměř 600 projektů většinou zaměřených na modernizaci a revitalizaci stávajících ubytovacích kapacit. Velmi podstatným výsledkem výše zmíněných opatření je vytvoření cca 3,5 tisíce pracovních míst. Celkové investice včetně soukromých zdrojů zaměřené na podnikání na venkově dosáhly díky dotacím z PRV více než 23 mld. Kč.

Druhá část osy III, tzn. opatření Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova, byla orientována na zlepšení podmínek života v malých venkovských obcích podporou budování dopravní infrastruktury, čištění odpadních vod, zajištění občanské vybavenosti a ochrany kulturních památek. Investovaných více než 11 mld. Kč má za výsledek přes 1 100 projektů zaměřených na vzhled veřejných prostranství včetně rekonstrukce místních komunikací. Rekonstruováno či nově vybudováno bylo cca 600 km komunikací. Díky stovce projektů cílených na čistírny odpadních vod, bylo zajištěno čištění vod pro cca 60 tis. obyvatel, na nové či rekonstruované kanalizace je napojeno téměř 44 tisíc obyvatel. Výsledkem projektů zaměřených na budování či rekonstrukci vodovodů je zlepšení přístupu k vodě pro téměř 19 tisíc obyvatel. Další 270 realizovaných akcí přispívá

ke zlepšení občanské vybavenosti a téměř 700 projektů bylo zaměřeno na investice spojené s obnovou kulturního dědictví venkova, jako například kulturních památek, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, zahrad a alejí.

Účelem osy IV Leader bylo podpořit princip spolupráce soukromého a veřejného sektoru při realizaci strategických plánů pro území působnosti místních akčních skupin. V rámci osy LEADER realizovalo 112 vybraných místních akčních skupin téměř 10 tisíc projektů. Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, neboť vedou k pozitivním efektům plynoucím jednak ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí a dále z principů řízení formou „ zdola – nahoru“, kdy místní akční skupiny lépe definují reálné potřeby mikroregionu.

Podrobnější informace o dopadech všech jednotlivých opatření PRV 2007-2013 poskytne ex post hodnocení, které bylo zpracováno nezávislým hodnotitelem a nyní je předloženo k posouzení Evropské komisi. V rámci sledovaných ukazatelů dopadů to znamená např. vytvoření čisté přidané hodnoty ve výši cca 20 mil. PPS, vytvoření více než tři tisíc čistých pracovních míst, zvýšení produktivity práce o cca 2 tisíce EUR/AWU. Na úspěšně realizovaný program v období 2007-2013 nyní obdobnými opatřeními navazuje Program rozvoje venkova 2014-2020.

Provedená analýza venkova (SWOT analýza viz tabulka níže) a identifikované potřeby poukázaly na rozsáhlost problematiky venkova, na množství a závažnost potřeb, které je nanejvýš žádoucí podpořit z veřejných zdrojů. Přesto však ze zkušeností z implementace v období 2007-2013 vyplynulo, že PRV při svém omezeném rozpočtu nemůže potřeby venkova pokrýt, ani pokud jde o jejich spektrum, ani pokud jde o jejich rozsah. Strategie podpory venkova byla tedy založená na posouzení jednotlivých potřeb a zacílení se na ty, které nástroje společné zemědělské politiky umí řešit efektivněji než ostatní evropské strukturální a investiční fondy. Tato skutečnost byla dále potvrzena v rámci výstupů průběžného hodnocení implementace podpor za období 2014 – 2020 (aktuální stav k 2017). Oblast zemědělství, lesnictví a výroby potravin je pro PRV stále jednou z hlavních prioritních oblastí, kam podpora směřovala a bude směřovat, zejména pak s cílem zvýšit konkurenceschopnost těchto sektorů. Analýzy v oblasti životního prostředí poukazují na zaostávání České republiky v řadě ukazatelů, a ačkoliv předchozí programy k řešení situace značně přispěly, je evidentní, že další podpora do konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví je žádoucí. Zaměření prioritně na tuto oblast vychází ze skutečnosti, že potřeby identifikované analýzou jsou závažné a svým dopadem ovlivňují území celé republiky. Problematika zachování biodiverzity, zabránění degradaci půd a vody, změna klimatu a další jsou oblasti, které tržním fungováním zemědělské výroby, lesnictví či zpracování potravin nelze řešit, navíc je ochrana životního prostředí celospolečenským veřejným zájmem. PRV v období 2020+ naváže na strukturu dílčích operací v rámci období 2014-2020 a bude i nadále věnovat na podporu této oblasti největší část svého rozpočtu.

S	W
• Zajištění příjmu zemědělských podniků • Existence struktur potřebných pro výměnu informací a spolupráci aktérů rozvoje venkova • Pozitivní trendy v diverzifikaci zemědělských podniků • Existence vzdělávacího a poradenského systému a zavedený jednotný systém akreditace zemědělských a lesnických poradců • Pokračující výrobní i kapitálová koncentrace a vertikální integrace v některých sektorech • Vhodné podmínky k využití bankovních a pojišťovacích produktů • Dlouhodobá existence resortního výzkumu • Právně zakotvena ochrana a péče o krajinu a hospodaření v lesích, také pozemkové úpravy a nitrátová směrnice • Rozvíjející se ekologické zemědělství (EZ), které poskytuje veřejné statky, a nárůst ploch ekologického zemědělství i poptávky po EZ potravinách • Zemědělství a lesnictví pohlcují značný objem skleníkových plynů, emise ze zemědělství klesají, politika v této oblasti je dobře zavedená	• Nedostatečná občanská a technická vybavenost • Nízké majetkové a kapitálové vybavení k případné diverzifikaci • Nízká konkurenceschopnost zemědělství, potravinářství a lesnictví • Plnění pouze minimálních standardů dobrých životních podmínek zvířat • Nedostatečná diverzifikace zemědělské výroby • Nedostatečná infrastruktura v zemědělství a lesnictví • Nízká soběstačnost v některých citlivých sektorech rostlinné a živočišné výroby • Nedostatečný transfer znalostí, zejména využívání výsledků vědy a výzkumu v praxi • Negativní vlivy zemědělské výroby na cenné biotopy a životní prostředí • Zvýšené náklady na obhospodařování zemědělské půdy v LFA oblastech • Snižující se kvalita půdy • Suché oblasti, nízká retence vody v krajině • Nevhodná skladba lesních porostů • Nedostatečná konkurenceschopnost obnovitelných zdrojů energie ve vztahu ke konvenčním zdrojům energie
O	T
• Synergické efekty CLLD • Růst poptávky měst po produkci a nabídce venkova • Existence nevyužitých podnikatelských objektů • Rozvoj odvětví podnikání s vyšší pracovní náročností • Význam inovativních aktivit a spolupráce pro zvýšení konkurenceschopnosti • Rozvoj nových způsobů odbytu • Prostor pro rozvoj malých a středních regionálních výrobců • Motivace k zavedení a rozvoji minimálních standardů dobrých životních podmínek zvířat • Rostoucí zájem společnosti o krajinu, druhovou různorodost, půdu a vodu a uznání role zemědělců a vlastníků lesů v péči o přírodu a krajinu • Rostoucí ochota k revitalizaci vodních toků a obnově retenčních vlastností krajiny • Potenciál pro využívání obnovitelných zdrojů v zemědělství • Potenciál v energetických úsporách • Rostoucí zájem i podpora využívání šetrných technologií a postupů při hospodaření v lesích • Rostoucí zájem o využívání místních zdrojů • Zjednodušování legislativy a snižování administrativní zátěže	• Vysoké náklady vstupu na trh • Globalizace a sílící konkurence • Nepříznivá vlastnická struktura zemědělské půdy • Náchyllost chovů vůči vnějším rizikům • Změny klimatu • Rychlý odtok vody z krajiny, nízká retence vody v krajině • Riziko opuštění půdy • Rostoucí tlak na nezemědělské využití krajiny (zástavba) včetně ohrožení různými formami degradace půdy • Kontaminace půd a vliv prostředků na ochranu rostlin • Vysídlování venkova především odchodem mladých lidí, stárnutí obyvatelstva ve venkovském prostoru

Program rozvoje venkova 2014-2020

Pro podporu v programovém období 2014-2020 je nastaveno 5 základních věcných priorit doplněných průřezovou šestou prioritou k podpoře předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech. Jedná se o zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků; podporu organizace potravinového a nepotravinového řetězce a řízení rizik v zemědělství; obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím; podporu účinného využívání zdrojů a podporu sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Struktura politiky rozvoje venkova byla upravena s cílem zvýšit její efektivitu propojením s ostatními strukturálními a investičními fondy prostřednictvím Dohody o partnerství. Zároveň byla nastavena strategická linie propojující SZP se strategií EU pro růst a zaměstnanost (strategie Evropa 2020).

Členské státy měly v rámci programů rozvoje venkova možnost navrhovat vlastní opatření v závislosti na definovaných potřebách. Alespoň 30 % prostředků z celkového rozpočtu v oblasti rozvoje venkova musí být vyhrazeno na environmentální opatření a přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování, a to jak v odvětví zemědělství, tak v odvětví lesnictví. V České republice byla posílena opatření zaměřená na oblast životního prostředí a klimatu i nad rámec tohoto požadavku EU. Jedná se zejména o podporu environmentálně šetrných managementů zaměřených na snižování vstupů (integrovaná produkce ovoce, zeleniny a vína), kde se jedná o plochu 27 880 ha ročně (převažující část existující výměry v ČR). Dále se jedná o podporu ekologického způsobu hospodaření na veškerých zemědělských kulturách (cca 475 tis. ha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy ročně). Součástí dosažených výstupů je rovněž zajištění cílených z managementů udržujících téměř 890 tis. ha travních porostů. Specifický přínos zejména v oblasti protierozního vlivu a klimatické změny mají managementy zaměřené na změnu kultury (zatravnění, zalesnění) o celkově podporované ploše cca 10 tis. ha každý rok.

Přímé platby a SOT

Podpory v oblasti I. pilíře EU reagují na nerovnováhu na trhu a krize. Pokud by došlo k mimořádnému **narušení trhu** nebo v případě extrémní **volatility cen**, upravené nástroje by měly dopad těchto situací na zemědělce zmírnit.

Účelem podpor v I. pilíři je i posílit pozici zemědělců při jednáních se zpracovatelským průmyslem a v rámci dodavatelských řetězců, zejména sdružováním zemědělců do **producentů a meziodvětvových organizací**.

Přímé platby představují v nejistém a nepředvídatelném ekonomickém prostředí bezpečnostní síť pro zemědělce. Jsou stabilním zdrojem příjmů, které nejsou závislé na kolísání trhu a hrají důležitou roli v ochraně životního prostředí a přispívají k rozvoji hospodářství na venkově včetně udržitelného hospodaření s přírodními zdroji

Přímé platby jsou zemědělcům poskytovány od vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004. Během této doby došlo k několika zásadním změnám v oblasti SZP (například tzv. Mid-term

Review, Health Check a další), které přinesly mimo jiné i větší orientaci na ochranu životního prostředí či podporu citlivých sektorů.

Poslední reforma z roku 2013 významně změnila strukturu přímých plateb pro období 2015 – 2020. Do této poslední reformy se v období 2007 – 2014 přímé platby skládaly zejména z jednotné platby na plochu (SAPS) a z podpor přímo cílených na pěstování určitých komodit. Během tohoto období docházelo k postupnému navyšování finančních prostředků, kdy například v roce 2007 činily přímé platby v ČR 377,9 mil. EUR a v roce 2014 875,3 mil. EUR. Tomuto postupnému navyšování obálky odpovídal i nárůst SAPS v ČR z 355,4 mil. EUR v roce 2007 na 773,8 mil. Kč v roce 2014 (tj. při porovnání vůči celkové obálce na základní platbu v EU z 1,05 % na 2,02 %) a tím i nárůst sazby SAPS z 2 791 Kč/ha (rok 2007) na 5 997 Kč/ha (rok 2014).

Mezi cíle reformované SZP z roku 2013 patří větší důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu ozelenění (greening), generační obměna na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce nebo podpora tzv. citlivých komodit - odvětví, které čelí určitým obtížím a jsou velmi významné z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska (v ČR se jedná o sektor škrobových a konzumních brambor, ovoce a zeleniny, chmele, cukrové řepy, bílkovinných plodin, dojníc, masných telat, ovcí a koz). SZP zároveň umožňuje členským státům větší míru rozhodování o zacílení finančních prostředků, včetně jejich přesunu mezi pilíři, tedy mezi přímými platbami a PRV.

Největší složku přímých plateb v ČR představuje i nadále SAPS, který poskytuje finanční prostředky za zemědělské hospodaření, bez ohledu na druh zemědělské produkce. Spolu s greeningovou platbou požádá v ČR každoročně o SAPS necelých 30 tisíc žadatelů na celkovou výměru cca 3,5 mil. ha zemědělské půdy.

Opatření v rámci SOT přispěla k dorovnání nerovností na trhu nebo řešení aktuálních krizí na trhu. Nesporný je jejich pozitivní vliv na podporu trhů s citlivými komoditami a trhů nejvíce ohrožených cenovými výkyvy. Obecně v programovacím období 2007 – 2013 byla opatření v rámci SOT využita více oproti období 2014-2020. V tomto období byly nad rámec období 2014 – 2020 využívány vývozní subvence, podpory na zpracování brambor na škrob, podpora výroby kaseinů a kaseinátů a podpora na krmiva, podpora pro oblast vinohradnictví v rámci restrukturalizace a přeměny vinic a vinařství v rámci investic. Největší část podpor SOT v ČR v období 2007 – 2013 byla vyplacena na restrukturalizaci a diverzifikaci v odvětví cukru.

V období 2014 – 2020 jsou v rámci SOT v ČR využívána školní schémata – Mléko do škol a Ovoce a zelenina do škol, opatření na propagaci, včelařské programy, největší část podpor SOT jde na restrukturalizaci a přeměnu vinic a na podpory v odvětví vína ve smyslu investic a na operační programy pro organizace producentů v odvětví ovoce a zelenině. V době krize na zemědělských trzích byla využita možnost mimořádných opatření v rámci SOT (mimořádné kompenzace, veřejná intervence, podpora soukromého skladování) a to konkrétně v letech 2014 – 2016 v odvětví mléka, vepřového masa a ovoce a zeleniny. Přínos těchto opatření v období krize je nesporný, podařilo se překlenout období krizí, zabránit většímu odchodu zemědělců a udržet tak pracovní místa v těchto odvětvích.

2. Východiska přípravy Společné zemědělské politiky po roce 2020

2.1. SZP v kontextu očekávaného vývoje v EU

Východiska zejména v rozpočtové oblasti jsou na evropské úrovni formována diskusí o budoucím rozpočtu, který je ovlivněn vystoupením Velké Británie z EU („brexit“), možnou redukcí objemu rozpočtu na SZP i vzhledem k potřebě řešit problémy bezpečnosti spojené s geopolitickým vývojem. V SZP obdobně jako politice soudržnosti může také dojít ke zkrácení programového období (ať již v souvislosti s překlenutím období spojeného s brexitem, či z důvodů sloučení finanční perspektivy s délkou mandátu Evropského parlamentu a EK, a tedy zkrácení programového období na 5 let) anebo k jeho prodloužení v rámci úvah o stanovení programového období 5+5.“ Možné scénáře úvah o budoucnosti financí EU byly představeny koncem června v rámci tzv. „reflection paper“. Uvažuje se o zavedení národního spolufinancování I. pilíře SZP s cílem zvýšit identifikaci zemí / příjemců s touto politikou a současně ušetřit. V diskusích je často kladen důraz na „evropskou přidanou hodnotu“ a bude tedy zcela nezbytné prokázat a obhájit přidanou hodnotu SZP realizovanou na EU úrovni. EU se připojila k novým závazkům, zejména pokud jde o zmírňování dopadů změny klimatu (prostřednictvím Klimatické konference Paříži - COP 21) a široké aspekty udržitelného rozvoje (prostřednictvím cílů OSN pro udržitelný rozvoj - SDG), lze tedy očekávat propojení cílů SZP s těmito mezinárodními závazky. Mimo to je potřeba rozvíjet příležitosti pro aktivity v oblasti zdraví (zdravé výživy) obchodu, biohospodářství, oběhového hospodářství i digitální ekonomiky.

2.2. Východiska pro přípravu pozice k hlavním diskutovaným prvkům SZP

Aktivity na úrovni EU zaměřené na budoucí vývoj SZP byly zahájeny v podstatě téměř se začátkem aktuálního programového období. Již v květnu 2016 zahájilo nizozemské předsednictví diskuse v rámci neformální Rady EU, dalšími významnými jednáními byla například neformální schůzka ministrů zemědělství v září 2016 v Chambord či konference o rozvoji venkova v Corku 5.-6. září 2016 završená deklarací „Za lepší život ve venkovských oblastech“. Intenzivní diskuse k budoucnosti nové SZP byla zahájena ze strany Komise publikováním dotazníku dne 2. 2. 2017 v rámci tříměsíční konzultace se zainteresovanou veřejností. Konzultace má poskytnout přehled o názorech široké veřejnosti na výkonnost stávající politiky, zjistit a vyhodnotit podněty k nastavení nové politiky tak aby, čelila novým výzvám.

Zájem o dotazníkové šetření byl velký. Celkem Komise obdržela přes 322 tisíc příspěvků ze všech členských států EU včetně 1 417 pozičních dokumentů. Z výše uvedeného celkového počtu bylo z ČR odesláno celkem 3 356 odpovědí. To je 10. nejpočetnější příspěvek na úrovni členského státu. Nejvíce příspěvků bylo doručeno z Německa, Francie a Itálie. Pro porovnání, při předchozí veřejné konzultaci k SZP bylo celkem odesláno 5 473 odpovědí, přičemž za ČR 19 odpovědí.

Zároveň Komise oznámila záměr zpracovat hodnocení dopadů SZP, které by mělo proběhnout v posledním čtvrtletí 2017. V rámci svého pracovního programu na rok 2017 bude Komise pokračovat v práci na zjednodušení a modernizaci SZP, tak aby maximalizovala svůj příspěvek k deseti prioritám Komise (z nich má užší vazbu na oblast zemědělství podpora zaměstnanosti, růst ekonomiky a investic, jednotný digitální trh,

energetická unie a klima, hlubší a spravedlivější vnitřní trh a migrace) i cílům udržitelného rozvoje (SDG).

Proces bude zahrnovat rozsáhlé konzultace a posouzení dopadů. Cílem je shrnutí dostupných důkazů o dosavadní účinnosti SZP, poučení z provádění reformy v roce 2013 a potřeby zjednodušení SZP. Výsledek bude předložen do konce roku 2017 ve formě Sdělení Komise, které bude obsahovat závěry o současných výsledcích a možnostech směřování SZP vypracované na základě hodnocení výkonu současné politiky. Proces modernizace bude brát v úvahu probíhající debaty uvnitř institucí a zúčastněných stran EU, poučení z krize odvětví mléka a doporučení pracovní skupiny pro zemědělský trh i závěry v deklaraci z Corku (evropská konference k rozvoji venkova 5. - 6. září 2016).

Zatím orientačně Komise nastínila možnost pěti scénářů. První dvě možnosti z této sady budou hodnoceny na základě potenciálních dopadů scénáře beze změny politiky a bez aplikace SZP. Ostatní tři varianty posoudí očekávané hospodářské, ekologické a sociální dopady vyplývající z různých politických nástrojů, a prověří možnosti zjednodušení, jakož i zvýšený důraz na výsledky a výkonnost jednotlivých možností. Tyto varianty jsou stručně popsány níže:

- Varianta 1 = baseline – SZP ve stávající podobě s určitým zjednodušením na základě nařízení Omnibus;
- Varianta 2 = bez SZP (nereálné, není v souladu se Smlouvou (čl. 33), i nežádoucí vzhledem k přidané hodnotě SZP);
- Varianta 3 = SZP dle EU priorit, založena na identifikovaných potřebách - vyšší zacílení na řízení rizik a investice do restrukturalizace zemědělství a podporu malých a středních podniků ve venkovských oblastech; důraz na podpory týkající se dopadů klimatické změny a služeb v oblasti životního prostředí, přístup k inovacím, znalostem, ICT a infrastruktuře na místní úrovni; jednoduchý výkonnostní rámec – odklon od přímých plateb;
- Varianta 4 = zlepšení sítě k zabezpečení příjmů spolu se synergiemi mezi přímou podporou (včetně plošných plateb) a řízením rizik; cílí rovněž na lepší propojení způsobů zemědělského hospodaření s cíli v oblasti životního prostředí a klimatu; podpory k lepší integraci stávajících technologií a výsledků základního, ale především aplikovaného výzkumu a inovací (prostřednictvím poradenských služeb) přispějí ke zjednodušení a modernizaci řízení směrem k výstupům založeným na výkonnosti – ponechání plošných opatření;
- Varianta 5 = přerozdělení podpor od velkých podniků směrem k malým podnikům hospodařícím šetrně k životnímu prostředí; povinné zastropování přímých plateb; tato varianta podporuje přísnější požadavky na životní prostředí, krátké dodavatelské řetězce a místní trhy.

Hlubší posouzení, jaký scénář SZP podle návrhů by byl pro české podmínky nejvýhodnější, bude provedeno po uvedení bližších detailů k jednotlivým scénářům ze strany Komise.

Dosavadní princip nastavení rozpočtu SZP a výhled pro budoucí období po roce 2020

Rozpočet na SZP je jako součást Víceletého finančního rámce (dále jen „VFR“) zahrnut pod prioritu 2 Udržitelný rozvoj spolu s prostředky na Společnou rybářskou politiku a také s prostředky na ochranu životního prostředí a boj s dopady klimatické změny (program Life+), přičemž rozpočet na SOT a přímé platby je vymezen explicitně. Rozpočet

jednotlivých položek VFR je výsledek intenzivních politických jednání, pro nové programové období lze očekávat snížení absolutní částky rozpočtu i podílu SZP jednak následkem odchodu významného čistého plátce (UK) z EU, jednak následkem potřeby navýšení financování nových priorit EU, které se týkají zejména rozpočtové kapitoly 3 Bezpečnost a občanství či kapitoly 4 Globální Evropa. Ve světle výše uvedeného je proto klíčové, aby případně redukováná obálka SZP, vycházející z diskuse o VFR, umožnila podporu tohoto sektoru na principu rovného přístupu k žadatelům a s přihlédnutím k národním specifikům.

Základním principem pro stanovení obálek pro programy rozvoje venkova jednotlivých členských států z EZFRV bylo využití objektivních kritérií - vybraných statistických ukazatelů ve vazbě na cíle zvoleného scénáře budoucí politiky a zohlednění stávajícího rozpočtu. K návrhům obálek se následně vedla politická vyjednávání jednotlivých členských států. Pro SZP 2014-2020 mělo toto vyjednávání za důsledek snížení rozpočtu o 300 mil. EUR ve prospěch politiky soudržnosti.

Rozpočet EZFRV je doplněn příspěvkem z národních rozpočtů. Míra národního veřejného příspěvku se v závislosti na konkrétním opatření pohybuje v rozmezí 0 – 80 % (minimální příspěvek z EZFRV činí 20 %). Aktuální průměrná míra spolufinancování ze státního rozpočtu je pro PRV ČR 2014-2020 35 %.

Pro příští programové období lze očekávat obdobné podmínky, tj. nastavení minimální a maximální míry spolufinancování z EZFRV. Podle vnitrostátního vyjednávání a dispozice státního rozpočtu může být finální rozpočet PRV upraven. V současné době nejsme bez dopřesnění vybraného scénáře a sady ukazatelů k němu schopni odhadnout národní alokace ani v předpokládaném podílu.

Princip stanovení obálky pro přímé platby je odlišný. Historicky vychází ze smlouvy o přistoupení k EU, kde jsou uvedena jednotlivá dojednaná referenční množství, ať už se jednalo o základní plochu, referenční výnosy, kvóty, maximální garantovaná množství atd. Obálka SAPS pak byla de facto „poskládána“ na základě vstupů finančních stropů jednotlivých přímých plateb a postupně se v čase rozšiřovala o dílčí sektorové stropy plateb začleňovaných do režimu SAPS. Princip stanovení obálek pro přímé platby po roce 2020 nebyl ze strany Komise zatím blíže specifikován, nicméně je třeba brát v úvahu zmínky o případném prvním použití kofinancování z národních rozpočtů v rámci přímých plateb.

S ohledem na předpoklad výrazně sníženého rozpočtu do popředí vystupuje v rámci II. pilíře SZP možnost využití finančních nástrojů, tj. využívání finančních prostředků návratným způsobem. Finanční nástroje v podobě např. půjček či záruk se používají na podporu investic, které budou podle očekávání finančně životaschopné a které nemohou získat dostatečné financování z tržních zdrojů. Finanční nástroje se podle ustanovení čl. 37 nařízení (EU) č. 1303/2013 podporují na základě předběžného posouzení, které prokázalo různá selhání trhu či neoptimální investiční situace, a na základě odhadované míry a rozsahu potřeb v oblasti veřejných investic, včetně typů finančních nástrojů, které mají získat podporu. Před zavedením tohoto nástroje je třeba nezbytná analýza selhání trhu i vhodnosti jeho zavedení včetně nastavení mechanismu poskytování podpor. V programovém období 2007-2013 a 2014-2020 nebyly v rámci PRV finanční nástroje využívány.

Doplňkovost SZP s politikou soudržnosti

Politika soudržnosti má dlouhodobě důležité postavení v rozvoji ČR (svými investicemi, zacílením a dopady obecně). I přes kontext na EU úrovni (např. nové výzvy, vystoupení Velké Británie z EU), který může mít dopad na nastavení budoucího rámce a rozpočtu EU, je nezbytné tuto politiku podporovat i nadále, i v kontextu optimalizace využití dalších nástrojů a vazby politiky soudržnosti na II. pilíř SZP

Pro budoucí období je třeba pracovat s pozitivními zkušenostmi, eliminovat zjištěné nedostatky, zhodnotit jednotlivé prvky právních aktů (např. pravidlo n+3, výkonnostní rámec, předběžné podmínky) a zkušenosti s jejich nastavením se zvážením výhod a nevýhod při jejich implementaci. Pro jednání s Komisí by pak měl být zvolen společný postoj, tak aby pravidla byla nastavena jednotně při zachování principu zjednodušení.

Na úrovni ČR je třeba vyhodnotit přínosy i nedostatky stávající implementační struktury a systému řízení včetně možných budoucích modelů její podoby, a to i vzhledem k faktu, že podoba budoucí politiky soudržnosti (a všech fondů, vč. EAFRD a ENRF) bude nabývat jiné podoby (po stránce věcné, po stránce disponibilních zdrojů aj.). Bude nezbytné vyhodnotit nastavení a fungování mechanismů pro koordinaci a věcné doplňkovosti (a zamezení příp. duplicit) mezi SZP a politikou soudržnosti, včetně ucelenějšího nastavení politiky rozvoje venkova v obecné rovině“.

Na strategické úrovni bude třeba řešit doplňkovost politiky soudržnosti a SZP zejména v kontextu Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020, což je střešní dokument pro přípravu budoucího období obsahující i návrh rozložení podpory fondů a programů. Zohledněna bude především Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030⁴, která představuje základní strategická východiska pro představované teze, dále také Strategie regionálního rozvoje ČR 2021-2030 i další resortní i meziresortní strategie.

Nezbytné bude definovat si klíčové potřeby a nastavit strategii financování SZP s ohledem na doplňkovost např. v oblasti podpory venkovských území (např. investice do vodohospodářské infrastruktury, občanské vybavenosti, podnikání nezemědělských subjektů) v rámci II. pilíře SZP. Při definování priorit a cílů, stanovení vzájemných komplementárních a synergických vazeb bude doplňkovost politiky soudržnosti se SZP řešena zejména spoluprací MZe s MMR-NOK, jež je přípravou programového období 2020+ na úrovni politiky soudržnosti pověřen i dalšími zainteresovanými resorty.

⁴ <http://portal.mze.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-resortu-ministerstva-1.html>

2.3. Hlavní teze ČR k budoucí podobě SZP

SZP po roce 2020 musí i nadále představovat základní nástroj pro zajištění strategické míry produkce potravin v EU, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a udržitelný rozvoj venkovských oblastí. Opomenuta nesmí být ani vnější dimenze SZP, kdy se vzrůstající vlnou protekcionismu ve světě je nutné posilovat konkurenceschopnost evropské produkce, a to včetně podpory liberalizace pravidel mezinárodního obchodu se současnou ochranou nejcitlivějších oblastí produkce EU. Základním přístupem k novému období musí být snaha o zjednodušení.

ČR v této souvislosti vyzdvihuje potřebu řešení aktuálních výzev a problémů. Na zřeteli má 9 vývoj populační a bezpečnostní situace ve světě, problematiku změny klimatu, poklesu biodiverzity, zabránění degradaci půdy, ochranu vody, dobrých životních podmínek zvířat, zvyšování energetické účinnosti a zajištění dostupnosti kvalitních potravin při zachování tradičních sektorů rostlinné a živočišné výroby. Tyto výzvy jsou celospolečenským veřejným zájmem, týkají se tak všech zemědělských podniků.

Základní teze vychází z původních šesti priorit (zvyšování odolnosti, reakce na výzvy v oblasti životního prostředí, zajištění generační obměny, zachování orientace na trh, posílení pozice zemědělců a zjednodušení) definovaných MT PRES pro zahájení diskuse na EU úrovni v rámci Zvláštního zemědělského výboru a následně Rady ministrů ve dnech 27. 2. a 6. 3. 2017. Po diskusi s nevládními organizacemi byly teze rozšířeny na níže uvedených devět základních okruhů.

I) Rovnost podpor v rámci přímých plateb

ČR trvá na rovnosti přístupu k podmínkám a podporám pro zemědělce a potravináře členských států, bez diferenciací tak, aby striktně ocenila příspěvek zemědělců k naplňování konkurenceschopnosti, produkčních a neprodukčních funkcí SZP. Podpora by tak měla být zachována zemědělským podnikům bez ohledu na jejich velikost. Česká republika je v tomto specifická i díky historickým souvislostem vývoje, disponuje nejen největší průměrnou výměrou zemědělského podniku (133 ha), ale i jednou z největších průměrných výměr ekologického podniku (120 ha). Pokud jde o evropský kontext, ze strany EK se návrh na možné zastropování jeví jako reálný (odpovídá tomu ostatně i varianta č. 5 ze scénářů k budoucí SZP). Pokud jde o ostatní ČS, např. Litva již indikovala, že povinné zastropování bude patřit mezi její priority v rámci budoucí SZP. Ze současného nastavení určitou formu zastropování⁵ (tj. 100 % snížení prostředků ze SAPS, resp. základní platby nad stanovenou hranici) využilo 10 členských států/regionů. Je třeba si rovněž uvědomit, že významná část právnických osob podnikajících v zemědělství má formu družstva, tedy funguje na principu, který je na úrovni EU široce podporován.

⁵ Stávající evropská právní úprava (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 v programovém období 2015-2020 stanovuje podmínku tzv. degresivity (snížení přímých plateb) ve výši nejméně 5 % u částek nad 150 000 EUR. Výše zmíněných 10 členských států/regionů využilo možnosti 100 % snížení.

Tyto subjekty, kterým by hrozilo případné zastropování, resp. degresivita (snížení plateb), zároveň zaměstnávají významné množství pracovní síly⁶ ve venkovských oblastech (nutné vzít v potaz zejm. mzdové náklady těchto podniků při diskuzích o podobě nastavení přímých plateb) a současně poskytují veřejné statky. Z pohledu výrobního zaměření se jedná o podniky, které mají velmi významnou živočišnou výrobu (zejm. např. masný a dojený skot) a rostlinnou výrobu (např. obiloviny – pšenice, ječmen ad., okopaniny – cukrovka ad.). Dále upozorňuje na výraznou disproporci mezi vlastnickým a uživatelským vztahem na zemědělské půdě, což má zásadní dopad na jejich ekonomické hospodaření.

V tomto kontextu je pro ČR obtížně přijatelné zastropování přímých plateb dle velikosti zemědělských podniků, považuje jej spolu s degresivitou za diskriminační a těžko obhajitelné.

Při povinném zavedení zastropování, potažmo i degresivity jako varianty, by striktně trvala na zachování současného mechanismu krácení finančních prostředků v rámci národní obálky na zemědělské podpory v ČR a jejich využití zcela pro účely SZP v ČR⁷. Nepřipouští tak, aby v případě povinného zastropování, potažmo degresivity by krácené finanční prostředky byly odváděny do společného rozpočtu EU.

Zároveň si je ČR vědoma významu a role menších subjektů na venkově a proto jsme připraveni jednat o zavedení platby na první hektary (redistributivní platba), případně dalších cílených opatření. Rizika při zastropování⁸:

- snížení SAPS u těchto podniků o cca 111 mil. EUR ročně
 - o odpovídá téměř 50 % jejich celkové obálky pro SAPS
 - o odpovídá cca 13 % celkové obálky na přímé platby pro ČR

Navrhovaná řešení:

- o Zajištění dostatečné finanční alokace v rámci SZP
- o Využití všech dílčích složek nástrojů SZP – zejména základní platby v rámci I. pilíře včetně platby na první hektary (redistributivní platba), případně dalších cílených opatření
- o Zachování rovného přístupu k podporám
- o Posílení environmentálního profilu přímých plateb
- o Stanovení účinnějších postupů směřujících k větší ochraně životního prostředí – např. podpora postupů precizního a inteligentního zemědělství, které směřují k úspoře vstupů, jako jsou voda, umělá hnojiva a přípravky na ochranu rostlin
- o Tím bude zajištěno:
 - zachování zaměstnanosti ve venkovských oblastech
 - naplňování veřejného/společenského zájmu zemědělskou činností

⁶ Na základě analýzy ÚZEI tyto podniky zaměstnávají přibližně 47 tisíc pracovníků (celý sektor zemědělství cca 106 tisíc pracovníků - strukturální šetření ČSÚ z roku 2013).

⁷ V rámci aplikace č. 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 jsou finanční prostředky z tzv. degresivity přesouvány pro účely rozpočtu Programu rozvoje venkova ČR.

⁸ Rizika stanovena na základě zastropování (tj. 100 %) SAPS u částek nad 150 000 EUR

- údržba krajiny venkovských oblastí a zachování udržitelného obhospodařování
- posílení biodiverzity a kvality půdy - mj. v souvislosti s živočišnou výrobou zabránit degradaci půdy posílením vnosu organické hmoty

S ohledem na výše uvedené je ČR dále připravena

- posílit procentuální podíl plateb za dodržování postupů příznivých pro klima a životní prostředí na celkové obálce přímých plateb
- využít flexibilitu při odstupňování výše degresivity – mj. prostřednictvím dobrovolných vstupů do greeningových opatření

II) Zemědělské a lesnické hospodaření s ohledem na životní prostředí

ČR považuje za prioritu podporovat udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti ochrany klimatu a adaptace na jeho změnu. Vysoká produktivita musí být propojena s udržitelností. Zemědělství musí minimalizovat negativní zásahy do složek životního prostředí. Nezbytné je zachování biologické rozmanitosti, zlepšení kvality vod, zlepšení kvality ovzduší, zlepšení hospodaření s půdou spolu s předcházením eroze a obnovou funkční, úrodné a estetické krajiny. Adekvátní podpora živočišné výroby jako zdroje statkových hnojiv by tak měla být zajištěna s ohledem na zhoršený stav půd v důsledku nedostatku organické hmoty, sníženou retenční schopnost krajiny, pokles biodiverzity, ochranu klimatu a rovněž s ohledem na socioekonomické dopady. ČR považuje za zásadní pokračovat v naplňování environmentálních a souvisejících mimoprodukčních funkcí zemědělství a lesního hospodářství, v procesu adaptace zemědělství a lesnictví na změnu klimatu, ve snižování emisí skleníkových plynů a dalších emisí znečišťujících látek, ve zvyšování energetické účinnosti, a dosahování synergického efektu všech ekosystémových služeb. V rámci dalších nových výzev je žádoucí zachovat současné spektrum environmentálních opatření, která mají výrazný pozitivní vliv na stav životního prostředí (ekologické zemědělství, greening, LFA, AEKO, Natura 2000, vodní rámcová směrnice, dobré životní podmínky zvířat, opatření v oblasti lesnictví a pozemkových úprav).

Případné omezení portfolia uvedených opatření nebo omezení rozsahu možného pozitivního dopadu v podobě nedostatečného finančního zajištění by mělo zásadní negativní dopad v oblasti environmentálně šetrné zemědělské produkce.

- Jedná se zejména o riziko marginalizace oblastí s přírodním znevýhodněním týkající se více než poloviny území ČR (téměř 90 % travních porostů je obhospodařováno způsobem zohledňujícím společenský požadavek na zachování biodiverzity, zlepšení hospodaření s vodou, půdou, předcházení klimatické změny a zmírňování jejích dopadů).
- Z hlediska druhové různorodosti by došlo k posílení klesajícího trendu a navýšení stupně ohroženosti stability ekosystémů (45,5 % druhů vyšších rostlin, 26 % mechorostů a 20-25 % hub). Stejná situace hrozí i u ptačích druhů jak lesní tak zemědělské krajiny, kdy by došlo k pozastavení aktivit výrazně zpomalujících negativní trend v jejich výskytu a četnosti.
- Pozastavení uvedených udržovacích managementů hospodaření by zhoršilo situaci z hlediska kvality přírodních stanovišť, kdy více než 74 % se nalézá v nepříznivém

stavu. V případě vodních stanovišť by bylo možné očekávat dopad na cca 84 % těchto lokalit.

- Z hlediska údržby krajiny představuje omezení podpory extenzivního hospodaření zásadní dopad na cenné lokality. Intenzifikace výroby na trvalých travních porostech by znamenalo zásadní negativní dopad na předmět ochrany krajiny zejména v jádrových oblastech Natura 2000 a 1. zón NP a CHKO na ploše více než 5 500 ha.
- Omezení podpory aktivit s protierozním efektem by mohlo mít za následek rozšíření smyvu erodované ornice a následné zanášení vodních nádrží a eutrofizaci vodních zdrojů. Jedná se o více než 40 % zemědělské půdy. Negativní dopad vznikající degradace půdního profilu spočívá zejména ve finančních ztrátách a zvýšených nákladech na pěstování plodin (až 10 t/ha/rok na ploše 1,692 mil. ha). Snížení hektarových výnosů může dosáhnout úrovně až 75 %. V současné době je maximální ztráta půdy v ČR vyčíslena na přibližně 21 mil. tun ornice za rok, což lze vyjádřit jako ztrátu minimálně 4,3 mld. Kč ročně.
- Pro zvýšení biodiverzity je velmi vhodná podpora extenzivních sadů, plantáží RRD a kombinovaných kultur se zastoupením dřevin (refugia volně žijících živočichů), která mají také kladný vliv na protierozní ochranu půdy, ochranu klimatu zvyšováním sekvestrace uhlíku v půdě a produkci dřevní biomasy využitelné jako obnovitelný zdroj energie.
- Finanční úspora v podobě prevence a podpory opatření vedoucích k posílení retenční schopnosti krajiny představující zamezení dopadu povodňových situací z pohledu materiálních škod (od roku 1997 škody ve výši nejméně 174 mld. Kč) by byla značně snížena.
- Omezení podpor environmentálně šetrných postupů údržby a obhospodařování krajiny má rovněž negativní dopad v oblasti předcházení či minimalizace negativních dopadů klimatické změny. Nevhodný způsob obhospodařování půdy zvyšuje množství uvolňovaných skleníkových plynů a dalších emisí znečišťujících látek. Následné klimatické výkyvy zasahují globálně jak zemědělskou výrobu, tak lesní hospodářství.
- Pozastavení systémů hospodaření podporující mimoprodukční funkce zemědělství by znamenalo negativní dopad nejen v oblasti životního prostředí, ale také v oblasti kvality a množství produkovaných potravin. Z hlediska dopadu se jedná o více než 480 tis. ha zemědělské půdy (cca 13 % ZPF).
- Omezení finanční stimulace by mohlo představovat snížení zájmu a ochoty hospodářských subjektů vstupovat do režimů posilujících kvalitativně vyšší životní podmínky zvířat. Jednalo by se až o 520 tis. VDJ v cca 1 400 podnicích.

Navrhovaná řešení:

- o Důraz na snížení administrativní zátěže prostřednictvím elektronizace systému administrace a kontrol – využití nových technologií
- o Zajištění finanční alokace umožňující zavedení širší škály podpor a posílení efektivity dosahování stanovených cílů
- o Efektivnější využívání finančních prostředků zacílením jednotlivých podpor, posílením šíření dobré praxe a cíleného poradenství
- o Zjednodušení provádění dílčích managementů prostřednictvím vyššího užívání stávajících národních principů (registry, evidence, kontrolní systémy) – zamezení duplicitám

- o Dosažení kvalitnější údržby krajiny venkovských oblastí a zachování jejich udržitelného obhospodařování prostřednictvím cílení managementů do oblastí s přírodním znevýhodněním a podporou rozvoje venkovských oblastí ve smyslu posílení pozitivních externalit
- o Minimalizace negativních dopadů na biodiverzitu ekosystémů, kde se zemědělsky hospodaří, zlepšení kvality vody a posílení stabilizace jejího koloběhu, zlepšení kvality ovzduší, zlepšení kvality půdy a zachování jejího využití pro hospodaření s důrazem na posílení vlastností půdního profilu včetně omezení eroze, a to
 - posílením kompenzací EU směrnic (Natura 2000, WFD)
 - důrazem na cílení plošných managementů do HNV oblastí (revize managementů) - včetně nastavení podmínek hospodaření v souladu s cíli zvláště chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000) - důraz na vyhodnocení účelnosti, účinnosti a hospodárnosti
 - podmíněním plošných podpor začleněním aktivit přispívajících k plnění cílů EU v oblasti pozitivních externalit
 - posílením fixace organické složky půdy vedoucí ke snížení negativních dopadů klimatické změny pokračováním ekologické složky přímých plateb
 - zajištění podmínek pro větší rozvoj ploch rychle rostoucích dřevin.
 - podpora využití opatření ke snížení emisí amoniaku do ovzduší ve vztahu ke Směrnici č. 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší (např. nízkoemisní technologie)
- o Důraz na kvalitu života hospodářských zvířat posílením managementů chovu se zaměřením na kvalitu ustájovacích kapacit a dodržováním postupů produkce s ohledem na fyziologii zvířete
- o Rozvoj lesního hospodářství k ochraně klimatu prostřednictvím adaptace lesů na dopady klimatické změny a opatření proti klimatické změně (podpora sekvestrace uhlíku) zejména přizpůsobením druhové a prostorové skladby lesů
- o Posílit příspěvek lesů k ochraně půdy a vodních zdrojů
- o Podpora opatření eliminujících negativní dopady klimatických změn (pozemkové úpravy, hospodaření na půdě, závlahy)
- o Zajištění finanční alokace v nadcházejícím období na realizace opatření navrhovaných v pozemkových úpravách

III) Výkonné a konkurenceschopné podniky

Za efektivní řešení ke zvýšení konkurenceschopnosti považujeme **vyšší podporu cílených investic do moderních technologií v zemědělství, lesnictví (včetně zpracování dřeva) a potravinářství.**

Navrhovaná řešení:

- o Podpora vývoje směrem k preciznímu zemědělství a lesnictví
- o Podpora rychlejšího zavádění osvědčených postupů a přenos výsledků výzkumu do praxe

- o Vytvoření předpokladů pro rozvoj inovačního podnikání, tj. lepší zacílení výzkumu, vývoje a inovací, transferu technologií, nových materiálů a technologií a činnosti inovačních firem.
- o Zvýšení podílu zpracovávaných surovin v zemědělství i lesnictví a přidávání další hodnoty včetně zvyšování kvality a nutriční hodnoty potravin
- o Zvýšení kvality výrobků a výrobních procesů
- o Důraz na dlouhodobou udržitelnost produkce a hospodárné nakládání s výrobními prostředky (voda, energie, půda, ochrana klimatu)
- o Zavedení účinných nástrojů pro řízení rizik (např. pojištění, vzájemné fondy)
- o Podpora využití OZE (např. biomethan)

Pokud nebudou podpory v dané oblasti aplikovány lze předpokládat prohlubování rozdílu mezi konkurenceschopností podniků v ČR ve srovnání s vyspělejšími státy EU. České zemědělství, lesnictví a zpracování potravin se dlouhodobě vyznačuje produkcí výrobků s nízkou přidanou hodnotou, často prodejem surovin, což vyplývá z nedostatečné produktivity faktorů, nákladové náročnosti výroby a také nízké orientace na trh.

IV) Zajištění generační obměny

Zemědělství vykazuje dlouhodobě se zhoršující trend nevhodné věkové struktury pracovních sil v porovnání s ostatními sektory národního hospodářství. Podíl pracovníků nejmladší věkové kategorie 15-29 let v agrárním sektoru činil v roce 2015 přibližně 12 % a zůstává cca o 4 p. b. nižší než podíl pracovníků této věkové kategorie v národním hospodářství celkem. Podíl pracovníků starších 45 let činil v roce 2015 v agrárním sektoru 53,3 % (u žen 56,5 %), zatímco v NH pouze 41,9 %; zde se rozdíl mírně snížil. Potvrzení pozitivního trendu se však prokáže až v delším časovém horizontu. Podíl manažerů zemědělských podniků mladších 35 let dosahuje pouze 4,6% (FSS 2013) a oproti roku 2010 se snižuje. Dle dat Národního ústavu pro vzdělávání ukončilo v roce 2014 ve srovnání s rokem 2006 studium zemědělských oborů středních škol o cca 2000 absolventů méně. Na tuto situaci je třeba reagovat podporou **plynulé generační obměny a zefektivnit podporu mladých zemědělců** tak, aby se co nejvíce snížily překážky pro začínající podnikatele.

Navrhovaná řešení:

- o Usnadnění dostupnosti zemědělské půdy
- o Zlepšení přístupu k finančním nástrojům
- o Poskytování podpory mladým zemědělcům v rámci přímých plateb, v zájmu větší podpory mladých zemědělců by bylo vhodné umožnit vyplácet finanční prostředky fyzickým i právnickým osobám i nad rámec stanoveného hektarového omezení, a tím tak maximálně vyčerpat rozpočet na tuto podporu.
- o Poskytování podpory mladým začínajícím zemědělcům v plnění podnikatelského plánu a preferencemi v investičních opatřeních.
- o Podpora zemědělských oborů vzdělávání a center odborné přípravy pro zajištění dostatečných lidských zdrojů pro zemědělskou a potravinářskou praxi.

V) Zvýšení kvality života na venkově

Na venkově již zemědělství není hlavní ekonomickou činností. Z ekonomických dat FADN je patrný nárůst podílu ostatní produkce na celkové produkci u zemědělských podniků z 5,8 % na cca 9,3 % v roce 2015 v kategorii velkých podniků, resp. ze 7,6 % na 11,7 % v kategorii malých podniků. Dlouhodobé srovnání ukazuje, že ve venkovských obcích ČR kontinuálně rostl počet obyvatel rychlejším tempem než v ČR celkem. V období 2001–2015 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 6,5 %, zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil pouze o 3,0 %. Nadále se však projevuje rozdílný vývoj v různých velikostních kategoriích venkovských obcí. Zatímco počet obcí nad 500 obyvatel i počet jejich obyvatel se zvyšuje, počet obcí do 500 obyvatel i počet jejich obyvatel klesá. Výraznější relativní pokles počtu obyvatel zaznamenávají dlouhodobě obce do 200 obyvatel. Stále větší část obyvatelstva dojíždí za prací mimo své bydliště. Jedním z cílů SZP v ČR by měla být stabilizace populace malých obcí, a to prostřednictvím podpory sektoru zemědělství, aktivit souvisejících s krajinotvorbou, opatření v rámci nástroje CLLD nebo dalších opatření, které budou doplňovat intervence ve prospěch komplexního rozvoje venkova financované z jiných zdrojů. **Ke zvýšení kvality života na venkově je nezbytné nejen zabezpečení základní infrastruktury, ale i zajištění pracovních příležitostí.** Při nižší míře ekonomických aktivit v porovnání s městy, může docházet k negativnímu dopadu nezaměstnanosti na finanční situaci a životní úroveň obyvatel venkova. Podpora ekonomických aktivit na venkově ze SZP bude součástí komplexního přístupu k podpoře rozvoje venkova na národní úrovni.

Navrhovaná řešení:

- o Podpora diverzifikace zemědělského podnikání a podpora mikro a malých podniků mimo sektor zemědělství
- o Podpora zajištění občanské vybavenosti na venkově jako prostředku stabilizace populace malých obcí
- o Posílení vzájemné výměny případů nejlepší praxe, vytváření sítí a spoluprací mezi zemědělci a venkovskými podniky i veřejnou správou, využití struktury a zkušeností místních akčních skupin
- o Rozvoj iniciativ na místní úrovni založených na principu řízení „zdola nahoru“ (CLLD; využití zkušeností a dobré praxe metody LEADER)
- o Rozvoj spolupráce a společných projektů mezi samosprávami a zemědělskými subjekty i zemědělskými subjekty navzájem

VI) Modernizace tržních opatření a podpora tradičních sektorů

ČR podporuje modernizaci tržních opatření tak, aby pružněji a efektivněji reagovala na vývoj na trhu. V tomto smyslu je zásadní zrychlení a včasná aktivace mimořádných opatření přijímaných podle článku 219 SOT.

Současně je třeba podporovat citlivé a strategicky významné sektory. V tomto ohledu spatřuje ČR klíčovou roli dobrovolné podpory vázané na produkci a obhájení této podpory v budoucí SZP vůči EK, která i v kontextu dohod s WTO upřednostňuje spíše podpory nevázané na produkci a napojené na jiné než produkční faktory. Pro její efektivní využití a podporu tradičních a klíčových sektorů v jednotlivých členských státech navrhuje zejména

s ohledem na tvorbu pracovních míst na venkově navýšit finanční prostředky alokované na tuto podporu až do výše 30 %.

Velkou výzvou v rámci SZP 2020 je také posílení postavení zemědělce, kde existuje velký potenciál v posílení sdružování producentů.

Navrhovaná řešení:

- o Pokračovat v poskytování dobrovolné podpory vázané na produkci
- o Navýšit finanční prostředky z 15 na 30 % obálky na přímé platby
- o Tím bude zajištěno:
 - zachování tradičních a citlivých sektorů – jedná se zejm. o pracovní intenzivní sektory
 - udržení pracovní síly na venkově
 - udržení zemědělské produkce v oblastech, kde není jiná alternativa
 - environmentální efekt – podpora biodiverzity, šetrné hospodaření s vodou, protierozní funkce

VII) Zlepšení postavení zemědělců v dodavatelském řetězci

ČR vítá záměr věnovat se zlepšení postavení zemědělců v dodavatelském řetězci a požaduje přijetí konkrétních opatření v boji proti nekalým obchodním praktikám. S cílem zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti je důležité zajištění vertikálního (primární producent, zpracovatel, technologie) i horizontálního sdružování producentů (producenti na stejné úrovni zpracování/produkce), kteří pak mají více šancí uspět v mezinárodním obchodu.

Navrhovaná řešení:

- o Podpora zakládání a rozšiřování seskupení producentů v různých odvětvích pro posílení postavení zemědělců především ve vztahu k velkým obchodním řetězcům a posílení mezinárodní konkurenceschopnosti
- o Rozšíření cenové observatoře a zavedení sledování transparentního rozdělení zisku na jednotlivých částech komoditní vertikály
- o Společná legislativní úprava na úrovni EU, a nikoliv pouze dobrovolné a samoregulační kodexy vzhledem k přeshraniční působnosti nekalých obchodních praktik.
- o Spravedlivější rozdělení marží napříč potravinovým řetězcem.
- o Rozvoj spolupráce a společných projektů mezi samosprávami a zemědělskými subjekty i zemědělskými subjekty navzájem

VIII) Struktura SZP a zajištění dostatečných zdrojů financování

ČR preferuje zachování současné dvoupilířové struktury SZP, zachování národní obálky na přímé platby a možnosti i nadále rozhodnout o pokračování poskytování jednotné platby na plochu (SAPS).

Navrhovaná řešení:

- o Pro naplnění výše zmiňovaných priorit je nezbytné zajistit dostatečné zdroje financování. V tomto ohledu ČR silně podporuje, aby SZP byla i nadále jednou z hlavních politik financovaných z rozpočtu EU
- o Stanovení národních obálék podle objektivních kritérií a dosažených výsledků v předchozím programovém období
- o Nastavení rozpočtu v této oblasti musí i nadále vycházet z probíhajícího procesu vyhodnocení, kdy SZP dlouhodobě prokazuje pozitivní přínos jak v sektoru zemědělské produkce, tak v oblasti ochrany životního prostředí s plošným účinkem a pozitivního přínosu v kontextu šetrného zemědělského a lesního hospodaření.
- o Zachování flexibility při rozhodování o přesunu finančních prostředků mezi prvním a druhým pilířem SZP na národní úrovni
- o Působnost, rozsah a mobilizace finančních prostředků musí být zintenzivněna prostřednictvím širšího rozvoje a využívání finančních nástrojů tam, kde je to vhodné
- o Na podporu zemědělství (včetně navazujícího potravinářství) a lesnictví i venkovských oblastí se musí vztahovat důvěryhodný systém monitorování a hodnocení, ten by se měl zabývat přínosy akcí a efektivností nákladů a posuzovat výsledky podle cílů SZP.

IX) Jednoduchost SZP a vyšší míra subsidiarity

Klíčovou prioritou budoucí SZP je jednoduchost. Efektivní podpory znamenají jednoduchá pravidla pro jejich poskytování. Méně podmínek znamená méně chyb a nižší náklady implementačního systému.

Navrhovaná řešení:

- o Zrušení mechanismu finanční disciplíny/krizové rezervy
- o Zrušení podmínky aktivního zemědělce
- o Snížení počtu kontrol, výběr kontrol, odstranění duplicit, zjednodušení sankčního systému
- o Zjednodušení greeningu
- o Flexibilita pro členské státy k nastavení nezbytných nástrojů kontroly
- o Ponechání kompetence v oblasti volby opatření a způsobu jejich implementace členským státům
- Finanční disciplína – zrušení mechanismu (respektive zrušení krizové rezervy), příp. alespoň prosazení možnosti nevracet každý rok nevyužité prostředky zpět zemědělcům, ale ponechat je v rámci krizové rezervy pro další rok (z pohledu platební agentury tento institut přináší významnou administrativní zátěž).
- Zrušení Aktivního zemědělce - jedná se o velmi komplikovanou a obtížně kontrolovanou podmínku, která nepřinesla kýžený efekt.
- Snížení minimální míry kontrol – z 5% vzorku žadatelů s na 3%. U rizikové části vzorku z 3,75% – 4% na 2 %. Dále pro náhodnou část vzorku snížit paušální míry 1% – 1,25% ve chvíli, kdy bude přesažen stanovený absolutní počet žadatelů, ze kterých se vybírá ke kontrole na místě.
- Využití informací ze systému Sentinel – kontroly budou efektivnější a přesněji zacílené, schopné průběžně reagovat na zpracovaná data ze satelitních snímků.

- Nahrazení minimální míry kontrolovaných žadatelů minimální mírou kontrolovaných pozemků (využití informací systému Sentinel - kontrolu přesně zacílit na konkrétní pozemky, na kterých se vyskytuje porušení, tj. efektivní kontrola pozemků s velkou pravděpodobností porušování podmínek. Zrušit povinné opakování kontrol v roce N+1 u žadatelů s jakýmkoliv porušením (např. žlutá karta, rozorání ECP, atd.) – zaměřit se na tyto žadatele v rámci rizikové části minimální míry kontroly a jejich analyzování v rámci rizikové analýzy.

Zjednodušení Greeningu.

Diverzifikace plodin a EFA - navrhujeme zrušit většinu výjimek nebo je rapidně zjednodušit. ECP – řešit rozorání ECP až od výměr, které mají nějaký význam (např. 0,5 ha), zbytek řešit jen přes národní poměr - přehled o nastavení přímých plateb v ČR v roce 2015, resp. 2016 podává Výroční zpráva pro přímé platby. V oblasti projektových opatření PRV se jako nejproblematictější v poslední době jeví čím dál častější nesprávný či účelově upravovaný výklad některých podmínek EU legislativy ze strany auditních orgánů EK. Přestože se dotčená legislativa dle našeho názoru nijak zvlášť od předchozích programovacích období nezměnila, zcela zásadně se změnil přístup těchto orgánů, kdy jsou za subjektivně vykládané podmínky navrhovány zcela neadekvátní sankce v podobě finančních oprav ve výši 2, 5, 7, 10 i více procent. S každým dalším auditem jsou navíc vyžadovány hlubší kontroly. Dále pak uvítáme revizi programových dokumentů (požadavky na ohromný rozsah dokumentu ve vztahu k transparentnosti, implementaci a flexibilitě) a monitorovacích indikátorů (komplikovaný monitorovací a evaluační systém EAFRD), nepřiměřený a neefektivní systém sankcí vedoucí ke zvýšení administrativní zátěže (kontroly pro kontroly, nevhodně nastavená unijní legislativa) a nesprávné/nehospodárné čerpání prostředků EU ve vztahu k milníkům za situace, kdy by opět došlo ke zpoždění legislativních procesů EU.

U zveřejňování příjemců pak plnou transparentnost bez výjimek, které jsou neopodstatněné (např. ve vztahu k rozsudkům ESD), zvyšují administrativní zátěž PA včetně finanční náročnosti při jejich implementaci, přičemž na základě národního zákona o svobodném přístupu k informacím v konečném důsledku tyto údaje musí PA na základě vyžádání stejně poskytnout. Posledním požadavkem je možnost předkládání Účetní závěrky platební agentury pouze elektronickou formou (s elektronickým podpisem) – nyní existuje povinnost předkládat i fyzicky (v papírové formě), čl. 7 a 102 horizontálního nařízení, respektive čl. 30 prováděcího nařízení Komise (EU) č. 908/2014.

Pro činnost Platební agentury, Řídicího orgánu (MZe), ale i činnosti žadatele spojené s administrativní zátěží jakéhokoli dotačního titulu by měla Komise respektovat zásadu 3E, tj. náklady vynaložené na administraci a kontrolu dotací by měly zůstat v rozumné výši.

Z obecného hlediska považujeme za jednodušší právní rámec EU aplikovaný v programovém období 2007-2013; tzn. bez zahrnutí EZFRV do ESI fondů a zastřešujícího nařízení zejména s ohledem na charakter plošných opatření PRV.

2.4. Příprava a projednávání východisek a pozice ČR

Platformy pro přípravu a projednávání pozice ČR a zapojení partnerů

Ministerstvo zemědělství dlouhodobě dodržuje partnerský princip při nastavování stěžejních pozic.

Do přípravy budoucího programového období v rámci tzv. **Tematických pracovních skupin** (členěných dle problematiky přímých plateb, PRV, SOT a komodity) jsou již zapojeni partneři z řady nevládních organizací (např. Agrární komora ČR, Potravinářská komora ČR, Zemědělský svaz ČR, Asociace soukromého zemědělství ČR, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Společnost mladých agrárníků ČR, Národní síť MAS a další), výzkumné ústavy i ostatní resorty, zejména Ministerstvo životního prostředí. Na této pracovní platformě jsou zejména formulovány potřeby praxe a projednávány hlavní aspekty systému nastavení podpor. Souhrn zjištění je projednáván na kulatém stole s vedením Ministerstva zemědělství.

Pro přípravu budoucí SZP byl na Ministerstvu zemědělství sestaven **Koordinační tým SZP**, který formuluje a projednává vizi SZP po roce 2020 a volbu strategie na základě odborných analýz výzkumných ústavů i odborných stanovisek pracovních skupin. Tento tým dále projednává klíčové materiály vztahující se k SZP před předložením k projednání porady vedení a projednává klíčové body pozic předkládaných Resortní koordinační skupině (kde jsou zahrnutí účastníci z ostatních resortů a Úřadu vlády). Vedoucí Koordinačního týmu informuje o závěrech jednání porady vedení a předkládá hlavní výstupní materiály ke schválení ministru zemědělství.

Na vyšší úrovni a ke koordinaci mezi jednotlivými resorty zodpovědnými za implementaci politiky soudržnosti předpokládáme předkládání materiálů **Radě ESIF** i projednávání s jednotlivými relevantními resorty.

Zásadní roli v samotném procesu přípravy budoucího programového období má **Vláda ČR a Výbor pro Evropskou unii**.

Nezbytnost intenzivnější spolupráce nastane po publikování „Impact Assesment“ a Sdělení EK, po představení návrhu Víceletého finančního rámce a předložení návrhu právních předpisů.

Ministerstvo zemědělství vystupuje aktivně v rámci Zvláštních zemědělských výborů, na jednáních Rady ministrů, u příležitosti dalších jednáních se státy Evropské unie jak organizovaných EK, tak v rámci uskupení V4 (+3) i při bilaterálních jednáních s členy Evropského parlamentu.

Harmonogram vybraných milníků

Významné milníky pro přípravu budoucího programového období po roce 2020 jsou níže shrnuty v tabulce:

Termín	Plánované / očekávané aktivity EU/EK	Aktivity na národní úrovni
II 2017	2. 2. - 2. 5. Zahájení veřejné diskuse publikováním dotazníku k budoucnosti SZP – trvání 12 týdnů	Oslovení NNO a jiných zainteresovaných subjektů - výzva k zapojení do diskuse
	12.2. Jednání Zvláštního zemědělského výboru	Příprava pozice
	24.3.	Jednání Koordinačního týmu k SZP
	27.2. Jednání Zvláštního zemědělského výboru	Příprava pozice
III 2017	6.3. Jednání Rady ministrů	Příprava pozice na Radu AGRIFISH
	7.3.	Kulatý stůl s NNO 7. 3. 2017 na téma Současná podoba SZP (zjednodušení) a příprava období po r. 2020
	11.3. Konference V4 k otázce budoucího směřování zemědělství EU, zejména ve vazbě na plánované změny SZP – Jasionka, Polsko	Příprava pozice
	23.3. Zasedání ředitelů pro rozvoj venkova – Malta	Příprava pozice
VI 2017	1.- 2.6. Konference V4 +3 – Nadarzyn, Polsko	Příprava a podpis deklarace a závěrů k budoucí SZP (viz příloha I)
	6. – 7. 6. Návštěva zástupce generálního ředitele DG AGRI pana Mihaila Dumitru - diskuse na téma budoucí podoby SZP	Účast v diskusi k budoucí SZP
VII 2017	7.7. Zveřejnění výsledků veřejné konzultace komisařem Hoganem na konferenci v Bruselu	Účast na konferenci
IV.Q 2017	Publikování analýz – „Impact Assessment“ a Sdělení Komise k výsledkům SZP včetně zapracování výsledků veřejné debaty	
II. Q 2018	Zveřejnění návrhu Víceletého finančního rámce komísí – projednávání do podzimu 2019	Rámcová pozice k VFR
III. Q 2018	Zveřejnění prvního návrhu legislativního balíčku	Rámcová pozice k legislativnímu balíčku SZP; veřejná diskuse k návrhu; Pozice k projednávání na PS Rady
2018 - 2019	Projednávání právních předpisů na všech úrovních EU	Jednání odborných i tematických PS k nastavení SZP, analýzy a strategie pro programový dokument
2019	Interinstitucionální dohoda k návrhu VFR	Pozice pro EP
	Schválení základních aktů	Pozice k trialogu
2020	Schválení prováděcích předpisů	Finalizace programového dokumentu, nařízení vlády k PP apod.

Závěr

SZP je živá politika s měřitelným dopadem, díky které jsme dosáhli vysokých celosvětových standardů pro kvalitní potraviny a zajištění minimálních standardů pro hospodaření šetrné vůči životnímu prostředí a která přispívá k udržitelnému rozvoji venkova.

Ministerstvo zemědělství má bohaté zkušenosti s přípravou, implementací a hodnocením podpůrných nástrojů v rámci Společné zemědělské politiky. Při přípravě nového programového období po roce 2020 je třeba brát v úvahu měnící se kontext i nové výzvy a klást důraz na zjednodušení procesů. Ministerstvo zemědělství proto aktivně vystupuje při nastavení nových podmínek jednak v rámci zemí V4 i při jednáních se zástupci EU. Cílem tohoto materiálu bylo jednak shrnout dosavadní i plánované aktivity při nastavení podmínek budoucí SZP a dále položit základ při definování hlavních tezí pro směr budoucích podpor. Jedná se zejména o zachování rovného přístupu k podporám, orientace na environmentální aspekty SZP, podpora mladých zemědělců, podpora pěstování citlivých komodit a chovu hospodářských zvířat a zjednodušení SZP, přičemž ČR silně podporuje zajištění dostatečných zdrojů pro tyto priority a tedy, aby SZP byla i nadále jednou z hlavních politik financovaných z rozpočtu EU.

Výše uvedené teze budou dále prosazovány při jednáních s EK a na národní úrovni dále diskutovány a rozpracovány podle aktuálně dostupných analytických podkladů.

Příloha I – Společná deklarace a závěry k budoucí SZP